

Hvorfor er kærligheden en så sammensat størrelse?

Jens Jørgen Bangsgaard skildrer forfatteren, præsten, TV-manden og mennesket Jørgen Thorgaard

Jens Jørgen Bangsgaard, Baunehøj 37, Osted, 4000 Roskilde

Georg Brandes skrev engang om H. C. Andersen, at der skal mod til at have talent. Der skal sandt for dyden også mod til at ville være ærlig. Jørgen Thorgaard havde talent, og han havde både mod og vilje til at ville være ærlig.

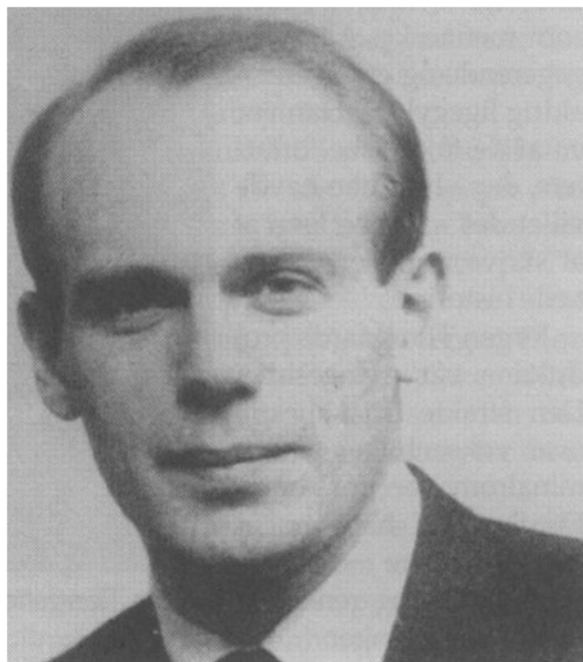
Den 29. oktober var det 2 år siden, Jørgen Thorgaard holdt op med at underholde os andre. Ikke underholde i banal forstand, men underholde engagerende. Enten gennem sine romaner eller som TV mand, men fremfor alt aldrig ligegyldigt.

Jørgen Thorgaard var i slægt med de ypperste i dansk fortællerkunst: Blicher og Blixen. Disse var så igen beslægtede med Holbergs KOMEDIER og de orientalske historiefortællere, som vi kender dem fra »1001-nat«.

Netop fordi det aldrig var ligegyldigt, det de fortalte.

Jørgen Thorgaard lod sig ikke »sætte i bås«. Han havde sin egen genre. Som Martin A. Hansen i LØGNEREN. Jørgen Thorgaard havde nok idealer, forbilleder, men ikke idoler. Idoler kræver nemlig en grænseløs efterligning. Jørgen Thorgaard var altid sig selv. Ikke nødvendigvis ens, men i ordets mest positive betydning en original personlighed.

Han tog sig elskværdigt-ironisk af en lille, sjællandsk by i sin første roman. Det samme gjorde han i Døden kom-bøgerne. Forfatter-

Jens Jørgen Bangsgaard, født den 22. marts 1942, søn af afdøde gårdejer Niels Holm Bangsgaard, Refs ved Hurup. Studerende ved Landbohøjskolen 1964 til 1966. I 1969 ansat som lærer ved Osted fri- & efterskole. HF i Roskilde 1977. Historie- og arkæologistudier ved Københavns Universitet 1977 til 1984.

Større arbejder:

Sjørring Sø - sagn og virkelighed.

Enevældens afskaffelse & Martsdagene 1848.

Forhistoriske spor i Sydthy.

Lejre - et nationalt klenodie.

Studier i danske forfatterskaber og anmeldelser, kronikker og faglige/pædagogiske artikler.

kollegaen Vagn Lundbye udtalte i en TV udsendelse 4. august 1992:

Hvis vi mister anderledes-heden omkring os, begynder vi at opføre os idiotiske.

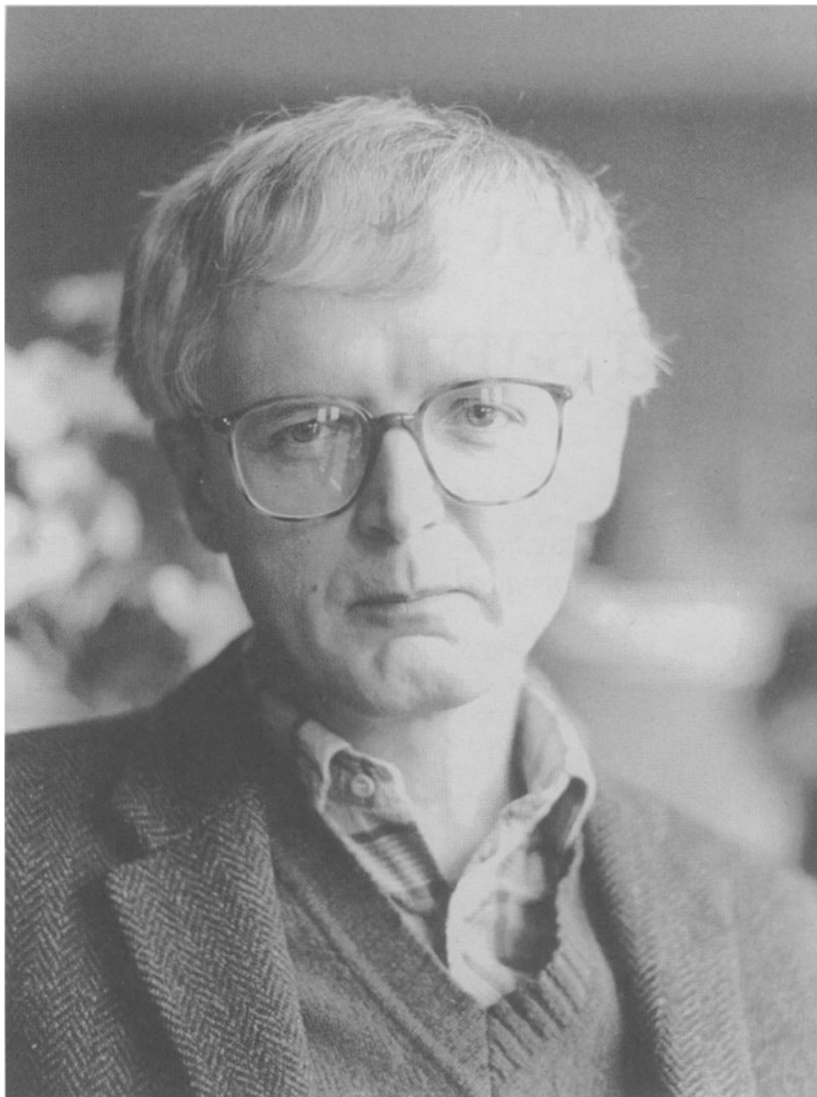
Som Jørgen Thorgaard ikke lader sig placere i en bekvem bås, er det ikke fair at sætte etiketter på hans skønlitterære produktion. Det er dog muligt at ane elementer af slægtsromaner, agentromaner og kriminalromaner.

Jørgen Thorgaard var uhyre flittig som radio/TV-mand, som forfatter, som menneske. Altid engagerende og engageret - aldrig ligegyldig. Han var en af de få danske forfattere, der - hvis han havde villet det - kunne leve af at skrive romaner, at fortælle historier.

Jørgen Thorgaards produktion var mangesidig. Den strakte fra skuespil over voksenbøger til kriminalromaner for børn. De fleste af hans bøger var endvidere »oversat« til lydbøger og renlivede videoindspilninger.

Ved mit første møde med Jørgen Thorgaard, var han i rollen som præst i Osted Valgmenighed. En af de første søndage efter, at jeg var flyttet til Osted (1969), kom undervisningsinspektør Jørgen Olsen - den daværende formand for Osted Valgmenighed - og sagde, at jeg burde komme med i kirke og høre Thorgaard prædike. Det var noget helt specielt, at der i en dansk landsbykirke kunne høres en prædiken af den karat.

Hans prædikener var ikke »blot« teologiske udlægninger, men levende og vedkommende forkyndelser, der havde noget at sige kirkegængerene, så han/hun gik derfra med en forståelse og indsigt i menneskers levevilkår, man bestemt ikke havde blot en

Jørgen Thorgaard, 1939-1992.

time tidligere.

Jørgen Thorgaard blev født den 12. marts 1939, og da han var 6-7 år, flyttede han og familien til Smerup på Thyholm. Hele sin drenge- og ungdomstid følte han sig knyttet til den egn.

Han blev i 1958 student fra Vestjydsk Gymnasium i Tarm. Nogle år tidligere havde denne velbegavede dreng fra det meget fattige barndomshjem afsluttet sin skolegang fra Hvidbjerg Kost- & Realskole, hvor ældre lærere stadig husker ham.

Seks år senere (1964) blev han cand. teol. fra Århus Universitet. Efter de afsluttede studier giftede han sig med indretningsarkitekt Karen Brings Nielsen (f. 16/1 1945). Vielses-

dato: 26/6 1964.

Ikke mange danskere har i deres skoletid eller i deres såkaldte fritid kunnet undgå at komme til at kende Jørgen Thorgaards litterære- og TV-virksomhed: Med børnekrimier, ungdomslitteratur, romaner og et skuespil har det ikke været til at komme udenom.

Hertil kommer så alt det løse, f.eks. debatindlæg i dagspressen, i fagblade, i småskrifter og Jørgen Thorgaards holdningsbearbejdende produktion + arbejde i de elektroniske medier.

Siden foråret 1965 var han præst ved Osted Valgmenighed til 1979. Karen og Jørgen Thorgaard og den gennemsnitlige og lidt blodfattige forårssol ankom alle tre til Midtjylland en tidlig forårsdag, den 3. april det år. Karen Thorgaard blev iøvrigt ved den lejlighed landets yngste præstekone.

Han blev lic. teol. 1971 på en religionssociologisk afhandling. En ansættelse fulgte på Københavns Universitet 1965-1969 som emanuensis. Jørgen Thorgaard var derefter på Danmarks Radio. Først som programsekretær med kirkestof som speciale. Senere som leder af radioens kulturelledelse.

1972 blev han udnævnt til programredaktør i ledelsen af kultur- og aktualitetsafdelingen. Var forfatter af flere videnskabelige afhandlinger om religion og samfund. Medlem af bestyrelsen for Københavns Dag- og Aftenseminarium og i repræsentantskabet for Køfoeds Skole.

Jævnligt skrev han kommenterende artikler i bl.a. Weekendavisen, de tre Stiftstidender, Jyllands-Posten m.fl..

Politik og samfundsforhold havde ikke blot Jørgen Thorgaards store interesse. Han havde også lyst til selv at blande sig i snakken på Christiansborg. Han var folketingskandidat, opstillet for Det radikale Venstre i Fredensborgkredsen ved valget i januar 1975. Kun ganske få stemmer hindrede ham i at blive valgt.

Den litterære løbebane, der herefter tog en flyvende start, virkeliggjorde tanken om at blande sig i den politiske debat på en anden måde. Jørgen Thorgaards romaner indeholder

debat af samfundets måde at organisere sig på og menneskelige konflikter. Fremfor alt samfundenes måde at behandle mennesker på, og menneskers måde at behandle hinanden på. Han var - igen i ordets bedste forstand - en humanist.

Forfatteren Jette Kærboe (museumsinspektør ved Kastrupsgaard-samlingerne) udtalte i forbindelse med udgivelsen af sin slægtsroman ALBERTINES FORTÆLLINGER i vinteren 1992-1993:

Fiktion er jo, når alt kommer til alt, blot letsindig omgang med virkeligheden, og ... Det med at skrive er i høj grad et spørgsmål om at komme i kontakt med andre lag i sig selv. Og det er en meget værdifuld oplevelse.

Som skønlitterær romanforfatter var Jørgen Thorgaards produktion imponerende: 26 romaner på 16 år inkluderet de 3, der ved hans død lå klar til udgivelse. At skrive disse bøger har krævet en kolossal arbejdsindsats.

Der har ganske enkelt ikke været tid til skriveblokeringer: angst for det hvide papir eller for den blanke skærm. Især når man betænker, at han samtidig var særdeles produktiv på TVsiden.

Samtidig med »forfatteriet« var Jørgen Thorgaard TV mand, bl.a. udsendelsesrækken »Mellem mennesker« (som han lavede sammen med Barbara Gram), »Eksistens« og »Bøger« for nu at nævne dem, alle husker.

Store dele af Jørgen Thorgaards skønlitterære produktion er »oversat« i form af lyd-bøger på kassettebånd til synshandicappede og videoindspilninger til glæde for hørehæmmede.

Den store produktion og spændvidden, mange-sidigheden i den, er vel et klart bevis på Jørgen Thorgaards format. Ikke blot som mellemmand, men også som menneske.

Lokalhistoriske og slægtshistoriske betragtninger har han også været leveringsdygtig i. Langt de fleste af sine aktive år boede han på Roskilde-egnen og i Roskilde by. De sidste henved 20 år i Himmelev.

Nogle af hans bøger blev solgt i op til 50.000 eksemplarer, - virkelig en præstation i et så

Jørgen Thorgaard skrev 26 romaner på 16 år

Er der andre bud, Gyldendal 1976
Familien, Lindhardt & Ringhof 1978
Stenkældereren, Lindhardt & Ringhof 1979
Udsat, Lindhardt & Ringhof 1980
Indlagt, Lindhardt & Ringhof 1981
Kandidaterne, Lindhardt & Ringhof 1982
Adams børn., Lindhardt & Ringhof 1983
Klassen, Lindhardt & Ringhof 1984
Kollegiet, Lindhardt & Ringhof 1985
Kolonien, Lindhardt & Ringhof 1986
Krigen, Lindhardt & Ringhof 1987
Skyggen af en spion, Lindhardt & Ringhof 1988
Byttet, Lindhardt & Ringhof 1989
Posten, Centrum 1990
Jane og Rikard på barnerov, børnekrimi, Centrum, 1981
Fang tyven, børnekrimi, Centrum 1981
Frelse, skuespil, 1986
Døden kom til advent, Centrum 1990
Bedraget, Centrum 1991
Døden kom til jul, Centrum 1991
Flugten til Amerika, børneroman, Centrum 1992
Døden kom til nytår, Centrum 1992

Ved sin død havde Jørgen Thorgaard yderligere tre romaner klar til udgivelse:

En god dag, Centrum 1993

Døden kom til helligtrekonger, Centrum 1993

Disse to var læst og godkendt af forlaget.

Andre dage (fortsættelse af En god dag) udgivet i 1994 af forlaget Centrum.

lille sprogområde som det danske.

Kendt af knap så stort et publikum var »småskrifterne«, som Jørgen Thorgaard var med til at redigere, og i de fleste tilfælde også ydede bidrag til:

MEDIER OG PÅVIRKNING af valgmenighedspræst Jørgen Thorgaard. ET SAMFUND I ÆNDRING - Hvem påvirker hvem - L. O. K. studiebøgerne 1973 (Landbrugets oplysnings- og konferencevirksomhed).

HALVFJERDSERNES FOLKELIGHED redigeret af Jørgen Thorgaard. En antologi om den folkelige traditions muligheder i nutidens Danmark, udgivet af De danske Gymnastik- og Ungdomsforeninger 1974.

Indledende bidrag i ovenfor nævnte tekstsamling v. valgmenighedspræst, programredaktør v. Danmarks Radio Jørgen Thorgaard: DANSK FOLKELIGHED I 70'ERNE.

Osted Valgmenighed, hæfte med introduktion til, redigeret af Bodil Due & Ejvind Oxe. OM VALGMENIGHEDEN af Jørgen Thorgaard. Udgivet af Osted Valgmenighed 1991.

I Osted fri- og efterskoles årsskrift 1980: TYVEN, DER SELV TILKALDTE POLITIET af Jørgen Thorgaard. Første kapitel i seriens bind 2. En række kriminalromaner for 9-16 årige af Jørgen Thorgaard. Udgivelse af forlaget Lindhardt & Ringhof 1981.

FORMIDLER OG VIRKELIGGØRER - Bidrag til en profil af forhenværende undervisningsminister Jørgen Jørgensen. Redigeret af Jørgen Thorgaard. I anledning af afsløringen af mindestenen ved Osted fri- & efterskole den 28. august 1977. Udgivet i Osted 1977.

I ovenfor nævnte skrift: BEGRAVELSES-PRÆDIKEN af Jørgen Thorgaard den 19. december 1974. Osted 1977.

Mennesker og Menighed - en bog om Osted Valgmenighed. Redigeret af Erik Aalbæk Jensen, Jørgen Olsen, Niels Pedersen og Jørgen Thorgaard. Udgivet af Osted Valgmenighed 1974.

I ovenfor nævnte skrift: FEM BESKRIVELSER OG SYNSPUNKTER ved Jørgen Thorgaard og SEKS BLADE AF EN

VALGMENIGHEDSPRÆSTS DAGBOG 1965-1974 af Jørgen Thorgaard.

For kunstnere, der giver os lidt af deres egen person, som udleverer lidt af sig selv, først og fremmest forfattere og skuespillere, hver gang de giver sig i kast med en produktion, kan kritikken i anmeldelserne synes næsten organisk. Vel kan man et langt stykke af vejen overbevise sig selv om, at meget ofte kan man lære af de passager, anmelderne ikke bryder sig om. Senere, når man er ude over begynderstadiet, kan det være svært ikke at tage sig kritikken meget nær. Det gør vel egentlig de fleste skønlitterære forfattere her i landet. Enkelte danske skribenter har dog et lidt afslappet forhold til det, at blive anmeldt:

HERMAN BANG: Den allerstørste Egenskab for en Kritiker er hverken Talent eller Aand; det er Jævnhed i Humør. ROBERT STORM PETERSEN: Kritikken er kunstens svigermor. Og en enkelt graffiti-kunstner: Berettiget kritik frabedes! Lad os tage en udlænding med: ANTON TJEKOV: Kritik er som spyfluer, der forstyrrer en hest under pløjning. Nogle lader sig ligefrem slå ud af en kritik, som de mener, er dybt uretfærdig.

Sandsynligvis ville følgende citat have været Jørgen Thorgaard til opmuntring, når han havde sendt en ny bog til forlæggeren, og i den tid, der går indtil romanen ligger klar hos boghandleren; - pressen har også læst bogen, og udtaler nu sin uforbeholdne mening. Denne periode er ret ejendommelig, - en mærkværdig tomhed, for en forfatter, og kan ikke sammenlignes med noget kendt.

I et brev til Henrik Herz, den 27. december 1864: »Hvad der altid er og bliver mig en Gaade er, at der uagtet et Publikums umyndighed, uagtet Kritikens endeløse Vrøvl, dog i Stilhed (om et literært Værk) danner sig en Dom, som i det Hele taget til syvende og sidst falder nogenlunde retfærdigt ud. Fra hvem kommer da denne Dom? Der maa være en usynlig Menighed i Kunsten som i Kirken, der virker i Stilhed og retter og tvinger Dommen. Den endelige Dom hen i den rigtige retning.

Dette maa da være vor Trøst«. Sluttes
Johanne Louise Heiberg sidste bind af sine
erindringer: ET LIV GJENOPLEVET I ER-
INDRINGEN I-IV

I efteråret 1993 udsendte forlaget GYL-
DENDAL en novellesamling af Klaus Rif-
bjerg: VI BLIR JO ÆLDRE. På side 91-100
findes en fortælling: Den søde tid. I denne
novelle på bogens side 94: Elsa Gress og Ole
Sarvig. De er begge glemte nu ... »Det
var som om de aldrig havde eksisteret.
Og de var endda begge blevet begravet
fra Holmens Kirke med klokkeklemten og
korsang, Kgl. Opera og viftepalmer. Det
var næsten som med TV-stjernen ... hvad
var det nu han hed ...? Ivan havde glemt
det lige i øjeblikket ... en betydelig kul-
turpersonlighed, som tusinder havde
fulgt til graven fra Roskilde Domkirke.
Glemte. Det var ikke til at bære.

Var det mon denne bog, forlaget havde
færdig til udsendelse, men havde holdt
tilbage, da Jørgen Thorgaard døde?

Forlaget GYLDENDAL oplyser, at den
bog af Klaus Rifbjerg, som forlaget holdt
tilbage nogle dage p.g.a. Jørgen Thor-
gaards død er KARAKTERBOGEN - *Et
virrehoveds bekendelser*.

Dagbladsartikler har kommenteret Jør-
gen Thorgaard og hans arbejder. Her skal
blot nævnes to eksempler: Dagbladet PO-
LITIKEN 24. august 1980: *En hævner fra
Thy kvitterer*. Af Hasse Havgaard.

Jyllands-Posten 5. juli 1981: »*Jeg er fasci-
neret af det ondes magt*«. Interview ved
Annelise Vestergaard.

Som afslutning på disse linier har jeg
valgt at bruge Jørgen Thorgaards egen,
lette omskrivning af Grundtvigs ord:

- *Et beskedent og arbejdsomt; men jævnt
og muntert, særdeles virksomt liv på denne
jord!*

Jørgen Thorgaard ophørte med at skrive
29. oktober 1992.

KILDER:

Tidl. valgmenighedspræst Bodil Due, brev af 1. oktober 1993.

Osted Bibliotek, den 27. september 1993.

Karen Thorgaard i brev af 17. oktober 1993.

Karen Thorgaard i brev af 10. januar 1994.

Roskilde Bibliotek, den 14. oktober 1993.

Kraks Blå Bog, 1992 side 1181.

Forlaget Centrum, brev af 10. februar 1994.

Forlaget Gyldendal, brev af 28. februar 1994.

Forlaget Lindhardt & Ringhof, brev af 2. marts 1994.

Brev fra Egnshistorisk Forening for Sydthy af 27. april 1994.

Brev fra Egnshistorisk Forening for Sydthy af 15. maj 1994.

Brev fra Egnshistorisk Forening for Thyholm af 1. juni 1994.